

Impressie veldexcursie Wonen en diversiteit dinsdag 31 mei 2011

We bezoeken het Hoornwerk in Deventer, van oorsprong een echte volksbuurt, ingeklemd tussen een kanaal, industriegebied en een doorgaande weg. De arbeidershuizen zijn geheel gesloopt en het oorspronkelijke stratenplan is grotendeels verdwenen. Naast een aantal grote kantoorgebouwen aan de rand van het gebied, zijn 3 nieuwe wooneilanden gepland rond een parkje als middenterrein.

Hiervan is nu een gebouw gerealiseerd: het Ravelijn, dat plaats biedt aan 108 huishoudens in sociale – en vrije sector huurwoningen. Een deel van de woningen is ingericht voor oudere zorgvragers, met name dementerende ouderen.

De diversiteit in het gebouw is hiermee groot, te meer daar de woningcorporatie de woningen bewust gemengd heeft. Er is een groot verschil in 'woongevoel', vooral tussen het deel voormalige Hoornwerkers en de huurders van de vrije sectorwoningen.

Stedebouwkundig versterkt het gebouw de toch al geïsoleerde ligging. De vele toegangshekken, gebrek aan parkeermogelijkheden en ingewikkelde intercomsystemen versterken het afgesloten gevoel. Duidelijk is dat de beide andere woongebouwen niet op dezelfde manier gebouwd zullen worden. Het effect van de geschiedenis van het gebied geeft teleurstelling en rancune onder de bewoners. Hoewel een sociaal project geprobeerd heeft het leed aan te pakken met informele gesprekken op 'neutraal' terrein en kunst de openbare ruimte opfleurt, blijft sociale binding uit. De menging van verschillende sociale groepen die er op de tekentafel zo mooi uitzag, trof de bewoners in de praktijk erg hard. Er zijn nog steeds zoveel problemen, dat de bewonerscommissie zich heeft opgeheven.

Om de problemen op te lossen zal er nog veel moeten gebeuren. De wisselwoningen in het gebouw komen nu vrij, zodat er ruimte komt voor bewoners die echt kiezen voor Ravelijn. Het beloofde park is net aangelegd en er worden meer woningen gebouwd. Op termijn kan dat alles de sfeer verbeteren.

Na de rondwandeling door het in onze ogen 'grootstedse gebied' praten we in buurthuis De Venen verder over diversiteit in wonen. Klaas Mulder neemt ons in sneltreinvaart mee door de naoorlogse stadsontwikkeling, af en toe aangevuld met de ervaringen van Little Dieren. Hoornwerk is een voorbeeld van de stedelijke vernieuwing, die startte eind jaren tachtig in de vorige eeuw. Er was een te grote woningvoorraad, arme wijken leken probleemcumulatiegebieden en menging van kansarme en kansrijke groepen leek politiek correct. Inmiddels weet men dat 'zwak' zich niet zomaar kan optrekken aan 'sterk'. Om een brug te slaan tussen groepen heb je bruggenbouwers nodig en een bewust proces.

Er is na de oorlog heel veel tegelijk gebouwd en dat werkt door in de ontwikkelingen nu – want al die woningen zijn op hetzelfde moment verouderd. Het probleem bij wonen is dat je vaak niet weet waarvoor je eigenlijk bouwt. Je kunt immers niet zestig jaar vooruit kijken. Nu zie je dat groepen steeds gevarieerder worden. Hoe vangen we dat op in de nieuwbouw? Er zou duurzaam gebouwd moeten worden voor verschillende functies. Maar wie heeft de regie bij het bouwen?

Wat bedoelen we eigenlijk met diversiteit in wonen? Klaas vertelt het voorbeeld van De Paperclip in Rotterdam, waar op basis van leefstijlen een indeling is gemaakt in verschillende portieken. Mensen kunnen er 'menugestuurd' kiezen in welk portiek zij het beste passen. De heldere leefregels geven handvatten om elkaar aan te spreken.

Diversiteit heeft ook met tolerantie te maken. De aandacht voor problemen vergroten de zichtbaarheid ervan en stigmatiseren zodra uiterlijke kenmerken een rol gaan spelen. De Paperclip is een voorbeeld waarin geprobeerd is met andere 'labels' te werken. Je zou ook meer nadruk kunnen leggen op positieve eigenschappen die de kwaliteit van (samen)wonen versterken.

Hoeveel contacten kunnen mensen eigenlijk aan? We zien dat veel contacten

nu versnipperd zijn over werk, vrienden, familie elders in het land. Social media versterken dat nog. Contacten in de buurt lijken minder belangrijk, waardoor sociale samenhang vermindert. Uit onderzoek blijkt echter, dat groepen met een lagere sociaal economische status meer behoefte hebben aan contacten in de buurt en dat dus ook beter organiseren. Daarvoor is een zekere homogeniteit in de buurt een voorwaarde. Staat dat diversiteit in de weg? Houdt diversiteit de wijk niet juist levendig?

We discussiëren over de vraag of diversiteit in de toekomst zal toenemen. We verwachten dat wel, al zal het soms als 'meer variatie' en soms als 'meer problemen' beleefd worden. Het is in elk geval wenselijk dat het woningbestand als zodanig een veel grotere variatie gaat krijgen, met meer ruimte voor andere woonvormen. We zouden Belgische toestanden toejuichen. En in plaats van te reguleren, zou de overheid beter moeten leren anticiperen op mogelijke problemen, die heel goed van te voren in te schatten zijn.

We brengen een kort bezoek aan drie Chinese studentes, die een flat delen in de Rivierenwijk. Hoe vinden zij het om in deze wijk te wonen? Het lijstje voordelen is helder: dicht bij Saxion en het station, een Lidl en een Turkse winkel vlakbij. Die Turkse winkel is erg belangrijk, want daar kunnen ze alles kopen wat ze eten: rijst en veel verse groenten. Het verschil met studeren in China is groot. Daar is alles verzorgd, zelfs het eten. Hier moeten ze alles zelf doen. Ze zouden hier niet willen leven: het eten is slecht en het klimaat valt tegen. Afgelopen winter had het zelfs gesneeuwd! Integreren zou ze niet zoveel moeite kosten, omdat ze immers Engels spreken en dat doen Nederlanders ook. Dan hebben Turkse gezinnen het moeilijker! Maar eigenlijk hebben ze weinig contact met Nederlandse studenten, ze zitten immers in de internationale klas.

Wij gaan als afsluiting een goede pizza eten bij het Turkse eethuis op het Deltaplein. We kijken uit op een cirkel stoelen, ruggelings tegen elkaar – hoezo sociaal contact?

